

Jämsän kaupunki
Sivistystoimi
Perusopetus

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
Lomakepohja Jämsän perusopetuksen koulujen käyttöön
12.12.2024

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Oppilaitosten on arvioitava tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti. Selvitys oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta ja tarvittavista toimenpiteistä sekä arvio toimenpiteiden toteutumisesta ja tuloksista on suositeltavaa toteuttaa vuosittain. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 ja 5 a § ja Yhdenvertaisuuslaki 6 §.)

Erityistä huomiota tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa tulee kiinnittää oppilasvalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tulee laatia yhdessä oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Oppilaille ja heidän huoltajilleen on varattava mahdollisuus tulla kuulluiksi tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävästä toimenpiteistä. (Em. lait ja pykälät.)

Lomakepohja Jämsän perusopetuksen koulujen käyttöön

Lomakepohja Jämsän perusopetuksen koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kirjaamiseksi on sivuilla 2–4. Lomakkeen voi täyttää käsin tai sähköisesti. Ohjeet sähköisen pdf-lomakkeen täyttämiseen löytyvät linkistä [Ohje pdf-muodossa olevan lomakkeen täyttämiseen](#). Lomakkeen kohdat 1 ja 2 täytetään, kun koulussa on tehty selvitys tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta sekä tarvittavista toimenpiteistä. Kohta 3 täytetään, kun arviointi on ajankohtaista.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvityksessä käytetään oppilaille ikätasoisesti suunniteltuja Forms-kyselyjä. Kyselyt voidaan täyttää sähköisesti tai paperisina. Selvityksessä voidaan käyttää lisäksi muita menetelmiä, kuten keskusteluja ja havainnointia. Tietoa koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta saa myös valtakunnallisista tiedonkeruun tuloksista (mm. Kouluterveys- ja KiVa-kyselyn sekä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevat indikaattorit). Tarkemmat ohjeet Jämsän perusopetuksen koulujen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun sekä valtakunnallisten tiedonkeruun tulosten hyödyntämiseen on kuvattu Jämsän perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun oppaassa.

Forms-kyselyt

1.–3. luokat [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 1.–3. luokkien oppilaille - kopioitava linkki](#)
4.–6. luokat [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 4.–6. luokkien oppilaille - kopioitava linkki](#)
7.–9. luokat [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 7.–9. luokan oppilaille - kopioitava linkki](#)
Kysely henkilöstölle [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely henkilöstölle - kopioitava linkki](#)

Esimerkki [Esimerkki täytetystä toiminnallisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta.pdf](#)

Koulun toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Koulu Kaipolan koulu

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu ajanjaksolle/lukuvuodiksi v. 2025-2028

Suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.
Lomakkeen kohdat 1, 2 ja 3 määräytyvät lainsäädännön perusteella.

Ohjaava lainsäädäntö: [Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986](#) ja [Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014](#).

1. Selvitys koulun tasa- ja yhdenvertaisuustilanteesta (milloin ja miten selvitystä on tehty, selvityksen kohderyhmä)

Selvitys Kaipolan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta toteutettiin tammikuussa 2025. Selvityksessä käytettiin Jämsän perusopetuksen koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittämiseksi laadittua Forms-kyselyä sekä kyselyjen pohjalta käytyjä keskusteluja. Kyselyt kohdennettiin kaikille koulun 1.-6. luokan oppilaille sekä henkilöstölle. Henkilöstölle kohdennettu kysely toteutettiin Kaipolan, Juokslahden ja Jämsänjoen yhtenäiskoulun yhteisenä kyselynä. Kyselyyn vastasi neljä Kaipolan koulun henkilöstöön kuuluvaa.

Kaipolan koulun oppilaiden vastauksia kyselyyn tuli 64 kpl. Osa vastauksista (1.- 2. lk) olivat luokan yhteisten keskustelujen pohjalta annettuja vastauksia. Näissä vastauksissa kirjuriina oli toiminut opettaja.

Kyselyt sisälsivät sekä väittämiä että avoimia kysymyksiä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen Kaipolan koulussa. Väittämiin vastattiin tähtiä antamalla (arviointiasteikko 0-5 tähteä).

2. Tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi kirjataan osa-alueittain sivulla 3-4 olevaan taulukkoon (kehitettävää, tavoite ja toimenpiteet, aikataulu, vastuuhenkilö/-t)

3. Arvio aikaisempaan suunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja vaikuttavuudesta sekä tuloksista kirjataan osa-alueittain sivulla 3-4 olevaan taulukkoon (milloin arvioidaan, arvioinnin tulokset)

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan seuraavan kerran lv. **2028-29**

Tiedotuksesta vastaava taho **Opiskeluhollosta vastaava apulaisrehtori yhdessä opiskeluhoitoryhmän kanssa**

Suunnitelman laatimiseen osallistuneiden allekirjoitukset ja päivämäärä

Kaipolan koulun opiskeluhoitoryhmän jäsenet

Rehtorin allekirjoitus ja päivämäärä

Jaana Kummala

 9.2.2026

Viihtyvyys, turvallisuus ja ilmapiiri	
<p>Kehitettävä asia ja tavoitteet</p> <p>Oppilaat kokevat Kaipolan koulun ilmapiiriään turvalliseksi paikaksi (4.39), jossa oppilaita kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti (4.47), jossa koulun aikuiset puuttuvat kiusaamiseen, jos sellaista ilmenee (4.5), ja jossa on turvallisia aikuisia, joille puhua jos jokin asia miettyttää tai huolestuttaa (4.33). Oppilaat kokevat jonkin verran yksittäisten oppilaiden taholta tai oppilaiden välisiä epäystävällisiä käyttäytymisiä ja siihen toivotaan aikuisten tukkaakin puuttumista.</p> <p>Henkilöstön kokonaisarvosana koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta oli >4,5.</p> <p>Tavoitteena on ylläpitää ja edelleen edistää hyvää viihtyisää ja turvallista kouluilmapiiriä sekä huolehtia yhteisistä säännöistä ja niihin sitoutumisesta. Kehitettävänä asiana on puuttua epäystävälliseen käyttäytymiseen koulun arjessa matalalla kynnyksellä, välittömästi ja tiukasti.</p>	<p>Toimenpiteet</p> <p>Viihtyisää ja turvallista kouluilmapiiriä edistävää työtä jatketaan ja pidetään yllä kaikessa koulun arjessa ja toiminnassa lainsäädännön, ohjeistusten ja toimintamallin mukaisesti, mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perusopetuslaki, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki, opetusluonnitelman perusteet, Jämsän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusuunnittelun opas, hyvinvoinnin vuosikello - Viihtyisää ja turvallista kouluilmapiiriä edistävät toimet kaikessa koulun toimessa ja kaikilla tasoilla; mm. arjen kohtaamiset, kaikenlaisia kiusaamista ja syrjintää estävät toimet sekä yhteiset säännöt - Aktiivinen puuttuminen epäasialliseen käyttäytymiseen, syrjintään ja kiusaamiseen, mm. välitön matkailan kynnyksen puuttuminen, KiVa-koulu - Yhteisöllisyyden sekä tunne-, vuorovaikutus- ja ystävyystattojen edistäminen oppitunneilla ja päivittäisissä kohtaamisissa.
<p>Oppimateriaali, opetus ja ohjaus</p> <p>Kehitettävä asia ja tavoitteet</p> <p>Oppilaat kokevat pääsääntöisesti saavansa kannustusta, tukea ja palautetta tasa-arvoisesti sukupuolesta riippumatta (kaikkien osa-alueiden ka >4). Samoin arvioiti sekä koulun ja oppiaineisiin liittyvät valinnat koetaan tasa-arvoiseksi sukupuolesta riippumatta (>4). Oppiaineiden materiaaleja ja sisältöjä arvioitiivissä väittämässä nousi esiin se, etteivät käytetyt kirjat tai materiaalit ole välttämättä kaikkia oppilaita kiinnostavia (3.7), eivätkä välttämättä sisällä riittävän monipuolisesti esimerkkejä perinteisistä sukupuolirooleista tai perheistä poikkeavia esimerkkejä (2.9, tätä kysyttiin vain 4.-6. lk:n oppilaita).</p> <p>Oppilaat kokevat pääsääntöisesti, että koulussa otetaan hyvin huomioon erilaiset tavat oppia (ka. 4.3) kuin myös erilaiset oppijat, mm. vamma, liikunta-, uskontoon liittyvä tms. muu rajoite (ka 4.4).</p> <p>Tavoite ja kehitettävä asia on, että opetuksessa ja materiaaleissa on monipuolisesti myös perinteisistä sukupuolirooleista tai perheistä eroavia esimerkkejä.</p>	<p>Toimenpiteet</p> <p>Oppimateriaalivalinnoissa kiinnitetään erityistä huomiota tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen ja siihen, että oppimateriaali huomioi moninaisuuden kokonaisvaltaisesti oppimateriaalin tekstisisällöissä, esimerkeissä, kuvissa ja tehtävissä.</p> <p>Oppimateriaalivalinnoissa ja opetuksessa puretaan ahtaita normeja ja stereotyyppiä nostamalla esiin erilaisia ihmisiä moninaisine ominaisuuksineen. Varmistetaan, ettei oppimateriaali vahvista stereotyyppiä, esitä ihmisiä tai ihmisiä yksipuolisesti, eikä tue oletuksia, yleistyksiä tai ennakkoluuloja.</p> <p>Vanhentuneita materiaaleja tai esimerkkejä sisältäviä oppimateriaaleja käytettäessä oppilaiden kanssa keskustellaan niiden herättämien ajatusten pohjalta, esim. "Äiti on sairaanhoitaja, isä insinööri", "Äiti siivoaa, isä lukee lehteä" jne.</p>
<p>Aikataulu, vastuuhenkilö/-t</p> <p>Läpi kouluvuoden ja päivittäin koulun arjessa ja kohtaamisissa.</p> <p>Koko koulun henkilöstö ja opiskeluhoollon toimijat oppilaat osallistaen.</p>	<p>Arvioinnin ajankohta ja tulokset</p> <p>Vuosittein.</p> <p>Seuraavan kerran iv. 2026-27 aikana</p>
<p>Aikataulu, vastuuhenkilö/-t</p> <p>Läpi kouluvuoden ja päivittäin koulun arjessa ja kohtaamisissa.</p> <p>Koko koulun henkilöstö ja opiskeluhoollon toimijat oppilaat osallistaen.</p>	<p>Arvioinnin ajankohta ja tulokset</p> <p>Vuosittein.</p> <p>Seuraavan kerran iv. 2026-27 aikana</p>

Seksuualinen ja sukupuoleen kohdistuva häirintä

<p>Kehitettävä asia ja tavoitteet</p> <p>Tätä käsittelevä 4.-6. luokan oppilaiden kyselyssä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyselyn perusteella 4.-6 ik:n kukaan oppilaista ei ole kokenut väkivalloa, seksuaalisuuteen tai sukupuoleen kohdistuvaa huomaatusta tai nimittelyä, mutta 22 % kertoi kokeneensa loukkaavaa ja kaksimielistä puhetta. Oppilaista 9 % kertoi kokeneensa epämiellyttävää ehdotusta, lähenelyä tai kosketusta. Oppilaista 6 % kertoi kokeneensa muuta itseän tai toisiin kohdistuvaa häirintää, jonka kaikki seksuaalisesti tai sukupuoleen kohdistuvaksi häirinnäksi. Lähes kolmannes (31%) koki, ettei asiaa kertominen johtanut häirinnän loppumiseen. <p>Suurin osa 4.-6. ik-oppilaita kokee voivansa olla oma itsensä ja ilmentää itseään ja sukupuoltaan haluamallaan tavalla (4.23). Tätä kysymystä ei kysytty vastaavalla tavalla 1.-3. luokkien oppilailta.</p> <p>Tavoitteena ja kehitettävänä asiana on täysin kaikenlaisesta häirinnästä vapaa koulu, jossa puututaan aktiivisesti kaikkeen havaittuun ja koulun aikuisten tietoon tulleen häirintään ja että häirintä saadaan loppumaan.</p>	<p>Toimenpiteet</p> <p>Kaikkeen seksuaalisuuteen ja sukupuoleen kohdistuvaan, kuten myös muuhun häirintään puututaan heti ja matalalla kynnyksellä. Häirintään puuttuminen kuuluu koulun jokaiselle aikuiselle. Madalletaan häirinnästä kertomisen kynnyksiä yksiselitteisesti keskustelemalla, erilaisin kyselyin ja esim. kiusaamisesta ilmoittamisen kanavia kehittämällä.</p>	<p>Aikataulu, vastuuhenkilö/-t</p> <p>Läpi kouluvuoden ja päivittäin koulun arjessa ja kohtaamisissa.</p> <p>Koko koulun henkilöstä ja opiskeluhoillon toimijat oppilaat osallistaen.</p>	<p>Arvioinnin ajankohta ja tulokset</p> <p>Vuosittain.</p> <p>Seuraavan kerran iv. 2026-27 aikana</p>
<p>Kehitettävä asia ja tavoitteet</p> <p>Oppilaiden ajatuksia siitä millainen on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sellainen missä ei suosita ketään - Ei olla epäkohteliasta muita kohtaan - Yritetään tehdä kaikkien vahvuuksia oppitunneilla ja on mukavia turvallisia aikuisia ja tarpeeksi tiukkoja. - Oetaan koulupuuvut käyttöön. - Ketään ei kiusattais. - Oisi pidempää valkkia - Reilu - Tasa-arvoinen koulu on turvallinen ja luotettava - Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään tasa-arvoisuudella <p>Henkiöstön kokonaisarvosana koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta oli >4.5, osa koki kalpaavansa lisää tietoa ko. teemasta.</p> <p>Tavoitteena on ylläpitää ja edelleen edistää tasa-arvoista ja yhdenvertaista kouluilmapiiriä.</p>	<p>Toimenpiteet</p> <p>Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää työtä jatketaan ja pidetään yllä kaikessa koulun arjessa ja toiminnassa lainsäädännön, ohjeistusten ja toimintamallien mukaisesti, mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perusopetuslaki, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki, opetussuunnitelman perusteet, Jämsän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelun opas, hyvinvoinnin vuosikello - Tasa-arvoista ja yhdenvertaista ja kouluilmapiiriä edistävät toimet kaikessa koulun toiminnassa ja kaikilla tasoilla, mm. arjen kohtaamiset, kaikenlaisia kiusaamisia ja syrjintää estävät toimet, kyselyt ja säännöt ja niiden läpikäyminen oppilaiden kanssa - Aktiivinen puuttuminen epäasialliseen käyttäytymiseen, syrjintään ja kiusaamiseen, mm. välitön matalan kynnyksen puuttuminen, KIVA-koulu - Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamisen kehittäminen mm. perehdytys, omaehtoinen perehtyminen ja osaamisen hankkiminen, koulutukset - Yhteisöllisyyden, tunne- vuorovaikutus- ja ystävyyssaitojen edistäminen oppitunneilla ja päivittäisissä kohtaamisissa. 	<p>Aikataulu, vastuuhenkilö/-t</p> <p>Läpi kouluvuoden ja päivittäin koulun arjessa ja kohtaamisissa.</p> <p>Koko koulun henkilöstä ja opiskeluhoillon toimijat oppilaat osallistaen.</p>	<p>Arvioinnin ajankohta ja tulokset</p> <p>Vuosittain.</p> <p>Seuraavan kerran iv. 2026-27 aikana</p>

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen koulussa